

ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

Factor on Instructional Leadership of the School Administrators Affecting
The Effectiveness of Academic Affairs Management in School under the
Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1

กฤษฎา กุลวงษ์¹, ชาญวิทย์ หาญรินทร์² และ ไพฑูรย์ พวงยอด³
Kritsada Kullawong¹, Chanwit Hanrin² and Paitoon Puangyod³

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Email: 626150110239@npu.ac.th

Received July 4, 2022; Revised August 26, 2022; Accepted September 25, 2022

Abstract

The purposes of this research were (1) to investigate the instructional leadership of school administrators, (2) to investigate the effectively academic affairs management in school, (3) analysis of the relationship between the instructional leadership of school administrators to effectively academic affairs management in school, and (4) find the instructional leadership of school administrators are good predictors of effective academic affairs management in school under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1. The samples was comprised of 346 administrators and teachers. The tool used for data collection was a 5 point rating scale questionnaire. The results were found that (1) Factor on instructional leadership of the school administrator have been operated at a high level. (2) The effectiveness of academic affairs management in school was at a high level. (3) The factors on instructional leadership of the school administrator and the effectiveness of academic affairs management in school have positive relation at a .01 level of significance and .72 level of correlation coefficient. (4) The factors on instructional leadership of the school administrator have predictive power in the effectiveness of academic affairs management in school under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1 and

shared values with showed the predictive power at 54 percent and revealed 5 predictive variables were school conditions that are conducive to learning (X_3), teacher professional development (X_4), curriculum and instruction administration (X_2), education quality assessment (X_7) and effective leader (X_6). The regressive equation in raw scores and standardized score were as follows;

The predictive equation of raw scores was:

$$Y' = 2.19 + .12 X_3 + .11 X_4 + .09 X_2 + .08 X_7 + .06 X_6$$

Keywords: Factor on Instructional Leadership; Effectiveness of Academic Affairs Management in School; Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (2) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน (4) หาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 มีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู รวมจำนวน 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (3) ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .72 (4) ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ได้ประมาณร้อยละ 54 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูของบุคลากร ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยสามารถเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y' = 2.19 + .12 X_3 + .11 X_4 + .09 X_2 + .08 X_7 + .06 X_6$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

บทนำ

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ประเทศที่พัฒนาแล้วในโลก ต่างให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ให้เรียนรู้แบบ สร้างองค์ความรู้ใหม่ทุกด้านให้มีคุณภาพสูงขึ้น สามารถใช้ความรู้ ปัญญาประดิษฐ์ผลิตผลงาน สร้างนวัตกรรม และ เรียนรู้ได้เองต่อเนื่องตลอดชีวิต พลเมืองมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ประเทศเหล่านี้ จึงเป็นประเทศมหาอำนาจในทุกด้าน และจากการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในประเทศที่พัฒนาแล้วดังกล่าว ข้างต้น มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรโลก และสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ประเทศต่าง ๆ จึงต้องหันมาปฏิรูปการศึกษา ให้ทันกับโลกยุคใหม่อย่างจริงจัง (Institute of Academic Development, 2020)

การบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับ กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของ สถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานตั้งแต่ การ กำหนดนโยบายการวางแผน การปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินผลการสอน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับ การบริหารงานวิชาการ โดยการกำกับติดตามและพัฒนา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน (Wonganutararot, 2010)

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของคือความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถร่วมกันทำหน้าที่ให้บรรลุ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิภาพของบุคลากรที่สามารถใช้ความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในการบริหารงาน ปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งเอาไว้ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจ ในงาน การบรรลุผลในการที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียน ให้มีทัศนคติในทางบวก ตลอดจนจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งสามารถ แก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้อย่างดี (Klainongsuang, 2015)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ยังประสบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน โดยโรงเรียนในสังกัด จำนวน 249 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียน เมื่อปีการศึกษา 2563 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และต่ำกว่าผลการทดสอบ ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของประเทศในทุกรายวิชา (National Institute of Educational Testing Service, 2021)

จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ในยุคปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่จะ ส่งผลต่อประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษา และที่สำคัญที่สุดคือคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผู้วิจัยจึงมี ความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 เพื่อนำผลวิจัยไปใช้ในการ ปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารวิชาการ อันจะ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
4. เพื่อหาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิ ผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ เนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้ กรอบแนวคิดการวิจัย 7 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน 2) การบริหาร หลักสูตรและการสอน 3) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 4) การพัฒนาวิชาชีพครูของบุคลากร 5) การพัฒนา นักเรียน 6) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 7) การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ เนื้อหาเกี่ยวกับประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการได้กรอบแนวคิด 8 ด้านดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศ การศึกษา 8) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 2,799 คน จำแนก เป็น ผู้บริหารโรงเรียน 249 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,550 คน

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาด จากการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน จำแนก เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 106 คน และครูผู้สอน จำนวน 240 คน

ขอบเขตพื้นที่วิจัย เป็นการศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ในปีการศึกษา 2564

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Instructional Leadership) มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้และการสอนในสถานศึกษาโดยตรง มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้ Hedgepeth (2000) กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leader) เป็นคำนิยามเพื่ออธิบายเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ในการเตรียมเป็นผู้นำ และเป็นแนวทางสู่การจัดทำโปรแกรมการบริหารจัดการภายในโรงเรียน สำหรับผู้นำทางวิชาการนี้ต้องมีกลยุทธ์ 4 อย่าง ที่จะปฏิสัมพันธ์กับครูในโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องสนับสนุนครูในเรื่องต่อไปนี้คือ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดหาแหล่งการเรียนรู้การติดต่อสื่อสาร และการนำเสนองานให้เห็นได้ชัดเจน ประกอบกับ Pawabutr (2012) ได้เสนอภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ความเอาใจใส่อย่างมากของผู้นำผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่มีผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียน มุ่งเน้นที่พฤติกรรมของครูซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน มีดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 4) การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร 5) การพัฒนานักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาสรุป ตามกรอบแนวคิดของ Innampeng (2009), Education Council Secretariat (2009), Charoenchon (2008), Pawabutr (2012), Wildy and Dimmock (1993), McEwan (1998), Seyfarth (1998), Gunningham and Cordeiro (2000), Hedgepeth (2000), and David and Thomas (2006) ได้กรอบแนวคิด 7 ด้าน ดังนี้

1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดทิศทางภารกิจงาน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมโดยวิธีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ของโรงเรียน กำหนดนโยบายการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการมากกว่าด้านอื่น

2) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรการสอนแบบเดิมให้ดีขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและท้องถิ่น เกิดผลดีแก่ผู้เรียนและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุดมีการวิเคราะห์หลักสูตรการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรการจัดทำหลักสูตรการกำหนดการวัดและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้การประเมินผลหลักสูตร

3) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการปรับปรุงสถานที่ให้เป็นปัจจุบันส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมใน

การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษาประกอบการสร้างแรงจูงใจการสร้างขวัญและกำลังใจการส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ให้ความมั่นคงและปลอดภัย การพัฒนาสภาพแวดล้อม

4) การพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร หมายถึง การพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ครูในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้นด้วยวิธีที่ต่าง ๆ การวางแผนการพัฒนาวิชาชีพครูที่จำเป็นต่อครูและที่ครูต้องการ ส่งเสริมจัดทำแผนพัฒนาวิชาชีพของครูเป็นรายบุคคลร่วมกับครูในการจัดอบรมการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียน จัดหาวัสดุอุปกรณ์และแหล่งความรู้ทางวิชาชีพให้แก่ครู นิเทศการสอน ประเมินผลการทำงานของครูเพื่อให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานโดยนำหลักการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

5) การพัฒนานักเรียน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ส่งเสริมการสืบค้นความรู้ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

6) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ผู้นำที่ได้รับความไว้วางใจในการนำองค์กรสู่เป้าหมายและทิศทางที่กำหนด มีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีจริยธรรม และมีทักษะในการจูงใจบุคลากรในองค์กรให้มีความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้นำจะต้อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์ และมีความสามารถในการตัดสินใจ สามารถกระจายอำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้ร่วมงาน และสร้างแรงจูงใจให้ครูทำงานได้เต็มความสามารถ

7) การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพผลผลิตของสถานศึกษาโดยรวม และประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาโดยกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามสภาพจริง ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการประเมิน

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาทุกระดับ ที่ดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พระราชกฤษฎีกา กฎหมายอื่น ๆ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ หลายฉบับ ตลอดจนดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญา/ปณิธาน และเป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของนโยบาย ของรัฐบาลอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม ได้มาตรฐานมีคุณภาพอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ (Wonganutarot, 2010) กำหนดขอบข่ายงานวิชาการดังนี้

1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน แผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอน และบันทึกการสอน 2) การจัดทำดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปด้วยดี และสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอนดังนี้ การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียน

การสอน การฝึกงาน 3) การบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจําดั่งอํานวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด และการนิเทศการสอน ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาสรุป ตามกรอบแนวคิดของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ Ministry of Education (2007), Sathapitanon (2007), Runchaon (2007), Wehachai (2012), Inrak (2008), Office of the Basic Education Commission (2012), and Faber and Gilbert (1970) ได้กรอบแนวคิด 8 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรของ 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา และ 8) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยความสัมพันธ์ (Correlation Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบหนึ่งที่มีมุ่งให้ได้คำอธิบายถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์ และความสัมพันธ์ในรูปแบบการทางคณิตศาสตร์ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 2,799 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 249 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,550 คน กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาด จากการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 106 คน และครูผู้สอนจำนวน 240 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน มีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกโรงเรียนแบบโควตา (Quota Sampling) ได้โรงเรียนขนาดเล็ก ร้อยละ 40 โรงเรียนขนาดกลาง ร้อยละ 100 โรงเรียนขนาดใหญ่ ร้อยละ 100 ได้โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 94 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 เลือกโรงเรียนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนขนาดเล็ก 94 โรงเรียน โดยสุ่มอย่างง่าย จากทั้ง 6 อำเภอ ร้อยละ 40 ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษใช้ทุกโรงเรียนเป็นแหล่งข้อมูล

ขั้นที่ 3 เลือกบุคลากรในโรงเรียน ดังนี้

1) เจาะจงเลือกผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ดำรงตำแหน่งรักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างตามข้อ 2.2 ได้ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 106 คน

2) สุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้ครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 4 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน โดยสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน และเขตอำเภอ

ที่	อำเภอ	ผู้บริหารสถานศึกษา				ครูผู้สอน				รวมกลุ่มตัวอย่าง
		ขนาดโรงเรียน				ขนาดโรงเรียน				
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
1	เมือง	23	4	–	1	46	16	–	6	68
2	ปลาปาก	16	1	–	–	32	4	–	–	36
3	ธาตุพนม	17	2	–	–	34	8	–	–	42
4	เรณูนคร	12	2	–	–	24	8	–	–	32
5	นาแก	20	1	1	–	40	4	6	–	50
6	วังยาง	6	–	–	–	12	–	–	–	12
		94	10	1	1	188	40	6	6	
รวม				106				240		346

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้เป็นความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

สถิติพื้นฐาน ความถี่ (Frequency) 2) ร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และ 2) การวิเคราะห์หาอำนาจพยากรณ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1) ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้าน

ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	4.36	.48	มาก
2. ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	4.25	.52	มาก
3. ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	4.26	.51	มาก
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูของบุคลากร	4.33	.43	มาก
5. ด้านการพัฒนานักเรียน	4.34	.47	มาก
6. ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ	4.30	.47	มาก
7. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.24	.53	มาก
รวม	4.30	.37	มาก

2) ผลการศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา รายละเอียดดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.33	.33	มาก
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.29	.35	มาก
3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.29	.45	มาก
4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.31	.36	มาก
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.16	.47	มาก
6. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.30	.50	มาก
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.27	.49	มาก
8. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.28	.38	มาก
รวม	4.28	.25	มาก

3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม (X) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r_{xy} = 0.72$) ส่วนปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 7 ด้าน เมื่อพิจารณาารายด้าน และประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

เมื่อพิจารณาขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแต่ละค่าที่ความสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาวิชาชีพครูของบุคลากร โดยมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งก็แสดงว่าปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

4) ผลการวิเคราะห์หาสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 มี 5 ตัวแปร รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์หาสมการพยากรณ์ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	B	SE _b	Beta	t	Sig
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (X_3)	.12	.02	.24	5.27**	.00
ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูของบุคลากร (X_4)	.11	.02	.20	4.07**	.00
ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (X_2)	.09	.02	.19	3.90**	.00
ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (X_7)	.08	.02	.17	3.86**	.00
ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (X_6)	.06	.02	.12	2.79**	.00
R = .73 R ² = .54 R ² _{Adj} = .53 SE _{est} = .17 F = 213.52 α = 2.19					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยสามารถเรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า B สูงไปต่ำได้ดังนี้ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูของบุคลากร ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ด้าน รวมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 54 ($R^2 = .54$) และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 2.19 + .12 X_3 + .11 X_4 + .09 X_2 + .08 X_7 + .06 X_6$$

อภิปรายผล

จากการวิจัยปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1) ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น จำเป็นที่ผู้บริหารต้องแสดงภาวะผู้นำของตนด้วย เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นอิทธิพลของพฤติกรรม ความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลหนึ่งในระบบสังคมที่มีต่อบุคคลอื่น โดยบุคคลนั้นยอมรับอิทธิพลนั้นด้วยความเต็มใจ การที่จะให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพทางวิชาการ ผู้บริหารซึ่งเป็นฟันเฟืองหลักในการปฏิบัติการกิจทั้งมวลจำเป็นต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้วย (Ketsuwan, 2012) งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานทางด้านวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อดำเนินการ ให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตำแหน่งที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดความ ร่วมมืออย่างมากจากครูซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย (Prungchaiyaphum, 2018) สอดคล้องกับ Tangngoen (2017) ได้ทำวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการทำงานของโรงเรียนในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Kumphee (2017) ได้ทำวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในอำเภอบ้านค่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) ผลการศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา หากต้องการให้งานดังกล่าวดำเนินไปได้ด้วยดี บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายผู้บริหารต้องนำกระบวนการทางการบริหารมาใช้กับงานวิชาการ เนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญในการบริหารสถานศึกษาต่าง ๆ กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่างาน วิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ เพราะการเรียนการสอนเป็นงานหลักของสถานศึกษาส่วนงานอื่น ๆ ในการบริหารสถานศึกษาถือเป็นงานเสริมหรืองานสนับสนุนงานวิชาการ (Boonpirom, 2009) การบริหารงานวิชาการ มีขอบข่ายตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 มี 17 ด้าน (Ministry of Education, 2007) ซึ่งผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอนต้องมีความรู้และความเข้าใจ และปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการทุกขอบข่าย

สอดคล้องกับ Buranarom (2017) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Charoenket (2018) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม (X) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r_{xy} = 0.72$) ส่วนปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 7 ด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน และประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ถือเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานในโรงเรียนเนื่องจากผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีอำนาจในการสั่งการ ดำเนินงาน รวมถึงตัดสินใจในการกิจต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจในด้านการส่งเสริมและพัฒนากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะเป็นตัวจูงใจสำคัญในการกระตุ้นและชักนำบุคลากรในโรงเรียนให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลมีคุณภาพ หากผู้บริหารสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างชัดเจน ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคณะครูในโรงเรียนได้ ก็จะสามารถทำให้การบริหารวิชาการซึ่งถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลตามที่ต้องการได้ (Office of the Basic Education Commission, 2009) อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนการสอนของครูและเพื่อส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน (Ruenthap, 2017) สอดคล้องกับ Thongprasert (2017) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูงมาก สมรรถนะการบริหารงานวิชาการก็อยู่ในระดับสูงมากด้วย สอดคล้องกับ Phophet (2014) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ผลการวิเคราะห์หาสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มี 5

ตัวแปร สามารถเรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า B สูงไปต่ำได้ดังนี้ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูของบุคลากร ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ทั้ง 5 ด้าน รวมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 54 ($R^2 = .54$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้และการสอนในสถานศึกษาโดยตรง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จได้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวจักรหลักแห่งความสำเร็จเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ด้อยคุณภาพให้หมดไป (Wehachet, 2012) สอดคล้องกับ Thepin (2013) ได้ทำวิจัยเรื่องปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านวิชาการ และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สอดคล้องกับ Setwong (2013) ได้ศึกษาอิทธิพลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า อิทธิพลทางตรงมี 3 ปัจจัย คือ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย คือ การนิเทศทางการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครู การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ อิทธิพลรวมมี 4 ปัจจัย คือ การพัฒนาวิชาชีพครูการนิเทศการศึกษา และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สรุปผล

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม (X) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง มีความสัมพันธ์ทางบวก และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .72 ($r_{xy} = 0.72$)

4) สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรรวมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 54 ($R^2 = .54$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดังนั้น ผู้บริหารควรมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนในการประเมิน พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ประเมินและครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ เปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ร่วมทำงาน ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารสถานศึกษา

2) จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาวิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

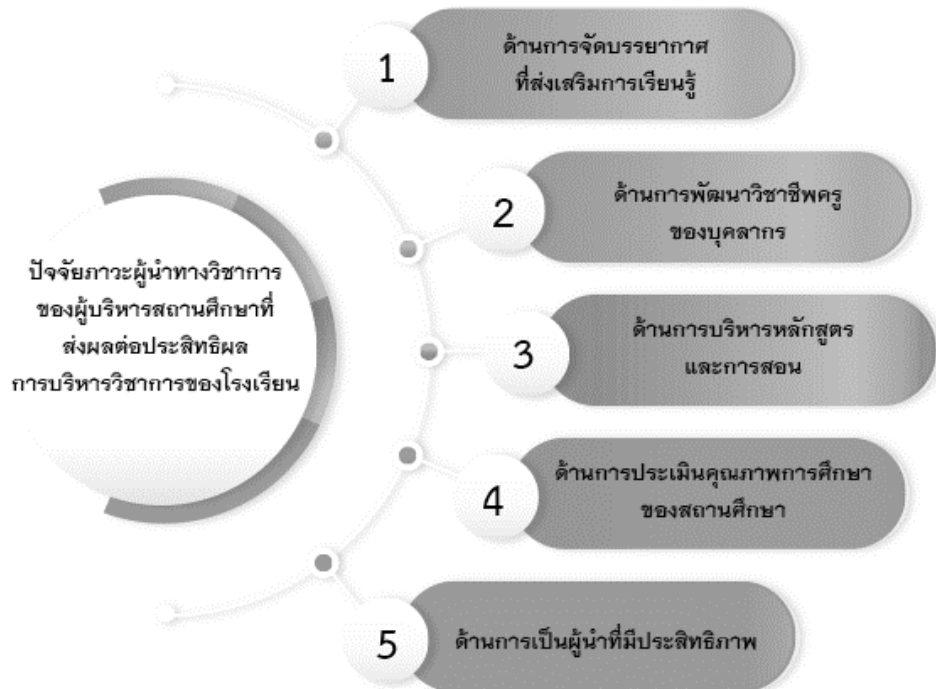
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบอื่นที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มเติมในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2) ควรวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำด้านตัวแปรอื่นๆ ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
- 3) ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- 4) ควรมีการวิจัยและพัฒนา เพื่อหารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน และองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ผลการวิจัยจะเป็นองค์ความรู้ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปเป็นแนวทางในการวางทิศทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้น และผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูล

พื้นฐานให้กับผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการวางแผน ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

References

- Boonpirom, S. (2009). *Principles of Educational Administration*. Book Point.
- Buranarom, P. (2017). *Factors Affecting the Effectiveness of Academic Administration under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 3* [Master's Thesis, Mahasarakham University].
- Charoenchon, C. (2008). *Academic Leadership Affecting School Effectiveness under The Office of Khon Kaen Educational Service Area 1* [Master's Thesis, Khon Kaen University].
- Charoenket, K. (2018). *Factors Affecting Academic Affairs Administration Effectiveness of Schools in Singburi Province Under the Secondary Educational Service Area Office 5* [Master's Thesis, Burapha University].
- David, G.A., & Thomas M.A. (2006). *Effective School and Effective Teacher*. Allyn and Bacon.
- Education Council Secretariat. (2009). *Revised National Education Plan (2009–2016): Summary Edition*. Prickwarn Graphic.
- Faber, C.F., & Shearon, F.G. (1970). *Elementary School Administration: Theory and Practice*. Holt, Rinehart and Winston.

- Gunningham, W.G., & Cordeiro, D.A. (2000). *Educational Administration: A Problem Based Approach*. Allyn and Bacon.
- Hedgepeth, P.S. (2000). *Professional Development Practices for Developing Principal Instructional Leadership*[Doctoral Dissertation, University of Missouri].
- Innampeng, J. (2009). *Academic Leadership of Administrators and Teachers Affecting Learning Organization of Schools under the Office of Nakhon Phanom Educational service Area 2* [Master's Thesis, Sakon Nakhon Rajabhat University].
- Inrak, C. (2008). *Academic Administration* (3rd ed.). Office of Academic Resources Prince of Songkla University, Pattani Campus.
- Institute of Academic Development. (2020). *Thai Education Compass in the 21st Century*. Academic Quality Development Co., Ltd.
- Ketsuwan, N. (2012). *Relationship Between Instructional Leadership of Sufficiency School Administrators and The Driving Sufficiency Economy Practice of Sufficiency School Under Office of Secondary Educational Service Area 4*[Master's Thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi].
- Klainongsuang, S. (2015). *The Participation Management of Administrators Affecting to Effectiveness of the Schools under Roi-Et Primary Educational Service Area Office 3* [Master's Thesis, Burapha University].
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608–609.
- Kumphee, S. (2017). *The Relationship Between Instructional Leadership of School Administrators and Teacher's Workplace Happiness in Bankhai District under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1*[Master's Thesis, Burapha University].
- McEwans, E.K. (1998). *Seven Steps to Effective Instructional Leadership*. Corwin Press.
- Ministry of Education. (2007). *Documents to Develop the Curriculum for the Development of Transformational Leaders for Supports Decentralization for Education Administrators and School Administrators*. Ministry of Education.
- National Institute of Educational Testing Service. (2021). *National Test Report Basic (O-NET)*. <http://www.onetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>.
-

- Office of the Basic Education Commission. (2009). *Guidelines for Curriculum Management According to the Basic Education Core Curriculum 2008*. Office of Academics and Educational Standards.
- Office of the Basic Education Commission. (2012). *Policies and Quidelines for Improving the Quality of Education of the Ministry of Education*. Office of the Basic Education Commission.
- Pawabutr, C. (2012). *Academic Leadership in Educational Institution Administrators*. Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Phopphet, A. (2014). *The Relationship Between Academic Leadership of School Administrators and the Effectiveness of Academic Administration of Basic Educational Institutions Affiliated with Office Secondary Education Service Area, District 11*[Master's Thesis, Surat Thani Rajabhat University].
- Prungchaiyaphum, T. (2018). *The Relationship Between Administrators' Academic Leadership and Effectiveness of Teachers' Performance under The Secondary Educational Service Area Office 30*[Master's Thesis, Chaiyaphum Rajabhat University University].
- Runcharoen, T. (2007). *Professionalism in Organizing and Administering Education in The Educational Reform Era* (3rd ed.). Khaophang.
- Sathapitanon, C. (2007). *Factors Affecting Academic Affairs Management Effectiveness of the Royally-awarded Basic Education Schools under the Office of The Private Education Commission in Bangkok Metropolis*[Master's Thesis, Suan Sunandha Rajabhat University].
- Setwong, R. (2013). *The Influence of Instructional Leadership of School Administrators on School Effectiveness under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 2*[Master's Thesis, Khon Kaen University].
- Seyfarth, J.T. (1998). *The Principal: New Leadership for New Challenges*. Prentice-Hall.
- Tangngoen, J. (2017). *Relationship Between Instructional Leadership and School Effectiveness in Soidao District under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2*[Master's Thesis, Burapha University].
- Thepin, N. (2013). *Factors on Academic Leadership of the School Administrators Affecting the Effectiveness of Academic Affairs Management in School under the Office of the Secondary Educational Service Area 23*[Master's Thesis, Sakon Nakhon Rajabhat University].
-

- Thongprasert, S. (2017). *The Relationship Between Instructional Leadership of School Administrators and Academic Administration Competencies of School in Amphoe Kaeng Hang Maeo under the office of Chanthaburi primary educational service area 1*[Master's Thesis, Burapha University].
- Ruenthap, S. (2017). *The Relationship Between Academic Leadership of School Administrators with the Effectiveness of Academic Administration of School as Perceived by the Teachers under Chainat Primary Educational Service Area Office 1 in Sunkaburi District*[Master's Thesis, Surat Thani Rajabhat University].
- Wehachat, R. (2012). *Academic Administration of Basic Educational Institutions* (6th ed.). Namsin.
- Wildy, H., & Dimmock, C. (1993). International Leadership in Western Australian Primary and Secondary Schools. *Journal of Educational Administration*, 31(2), 43–62.
- Wonganutararot, P. (2010). *Academic Administration*. Pimdee.